

Co přináší nový Atomový zákon?

Seminář 23.6.2017, Jan Kropáček, SÚJB

Bezúhonnost

- Bezúhonnost po staru
 - ne nedbalostní trestný čin související s povolovanou činností,
 - ne úmyslný trestný čin)
- Bezúhonnost nově
 - ne nedbalostní trestný čin související s povolovanou činností,
 - odnětí svobody delší než 3 roky
- Bezúhonnost právnických osob

Odborná způsobilost

- Stávající požadavek
 - VŠ vzdělání v příslušném oboru a 3 roky praxe v oboru
 - ÚSO vzdělání s maturitou a 6 let praxe v oboru
- Nově
 - Ukončené střední vzdělání s maturitou a 3 roky praxe v oboru
 - Ukončené střední vzdělání s výučním listem a 3 roky praxe v oboru

Expoziční situace

Expoziční situace - všechny v úvahu připadající okolnosti vedoucí k vystavení fyzické osoby nebo životního prostředí ionizujícímu záření; expoziční situací je:

- **plánovaná** expoziční situace, která je spojena se záměrným využíváním zdroje ionizujícího záření,
- **nehodová** expoziční situace, která může nastat při plánované expoziční situaci nebo být vyvolána svévolným činem a vyžaduje přijetí okamžitých opatření k odvrácení nebo omezení důsledků, nebo
- **existující** expoziční situace, která již existuje v době, kdy se rozhoduje o její regulaci, včetně dlouhodobě trvajících následků nehodové expoziční situace nebo ukončené činnosti v rámci plánované expoziční situace.

Kategorizace ZIZ

- **Stejná kategorizace** (nevýznamné, drobné, jednoduché, významné, velmi významné ZIZ)
- **Kategorizace zabezpečení Ra zdrojů I. - V. kategorie** (platí pro URZ) (I. – „nejpřísnější“, V. – „nejmírnější“).
- Použije se pro účely usměrnění přeshraničního pohybu zdrojů a zabezpečení zdrojů.
- Založeno na poměru aktuální aktivity zdroje a hodnoty D (A/D).
- IAEA Safety Guide RS-G-1.9.

Kategorizace zdrojů - příklady

- 1. kategorie zabezpečení** – radionuklidové ozařovače, gamma nůž ($A/D \geq 1000$)
- 2. kategorie zabezpečení** – URZ používané v defektoskopii, HDR brachyterapie ($1000 > A/D \geq 10$)
- 3. kategorie zabezpečení** – uzavřené radionuklidové zdroje pro karotáž, průmyslová měřidla ($10 > A/D \geq 1$)
- 4. kategorie zabezpečení** - eliminátory statické elektřiny ($1 > A/D \geq 0,01$)
- 5. kategorie zabezpečení** – kalibrační zdroje ($0,01 > A/D$ a zároveň aktivita vyšší než zprošťovací úroveň)

Limity pro radiační pracovníky

- Součet efektivních dávek ze zevního záření a úvazků efektivních dávek z vnitřního ozáření **20 mSv za kalendářní rok** (100 mSv za pět let a 50 mSv za rok)
- Ekvivalentní dávka v oční čočce **100 mSv za pět let** a současně **50 mSv za kalendářní rok**
- Průměrná ekvivalentní dávka na 1 cm² kůže 500 mSv
- Ekvivalentní dávka na ruce a nohy 500 mSv

Dokumentace

- **program zajištění radiační ochrany**
- **program monitorování**
- **vymezení kontrolovaného pásma**, předpokládaný počet fyzických osob pracujících v něm a způsob zábrany vstupu nepovolanému do tohoto pásma,
- **vnitřní havarijný plán** pro nakládání se zdroji ionizujícího záření na pracovišti II. a vyšší kategorie,
- **plán zabezpečení** zdroje ionizujícího záření v případě radionuklidového zdroje 1. až 3. kategorie zabezpečení

Dále k dokumentaci resp. k povolení

- zdůvodnění činnosti,
- specifikace zdroje ionizujícího záření, se kterým má být nakládáno, jeho typ a příslušenství,
- popis vymezení sledovaného pásma na pracovišti, kde bude se zdrojem ionizujícího záření nakládáno včetně schematického plánu, doplněný informací o stínění, ochranných zařízeních a vybavení pracovních míst,
- postupy optimalizace radiační ochrany, přehled pracovníků, kteří budou vykonávat činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany atd.

Dokumentace

- Držitel povolení je povinen postupovat v souladu s dokumentací pro povoloovanou činnost.
- Držitel povolení je povinen udržovat dokumentaci v souladu s požadavky zákona, zásadami správné praxe a skutečným stavem povolené činnosti.
- Změny dokumentace je držitel povolení povinen oznámit 30 dnů nebo, hrozí-li nebezpečí z prodlení, 72 hodin před tím, než hodlá postupovat v souladu s ní. Nejsou-li změny dokumentace v souladu s požadavky, Úřad vyzve k odstranění a stanoví přiměřenou lhůtu.

Soustavný dohled nad radiační ochranou

- Oprávnění se uděluje na dobu neurčitou, ale jsou s tím spojené určité povinnosti - opakovací kurz jednou za pět let - už ne další zkouška.
- Soustavný dohled je zajišťován dohlížející osobou a ve specifikovaných případech také osobou s přímým dohledem nad radiační ochranou (pracoviště. II. kat.) – je uplatňován odstupňovaný přístup.
- Osoba s přímým dohledem nad radiační ochranou je vyžadována na pracovištích s vyšším rizikem (soulad se směrnicí BSS, dohlížející osoba v podstatě odpovídá „radiation protection expert“ a osoba s přímým dohledem nad radiační ochranou „radiation protection officer“).

Soustavný dohled nad radiační ochranou

- DO na pracovišti, kde je vymezeno KP, musí být radiačním pracovníkem kategorie A. V jiných případech je DO radiačním pracovníkem kategorie B.
- P(e)DRO na pracovišti, kde je vymezeno KP, musí být radiačním pracovníkem kategorie A. V jiných případech je DO radiačním pracovníkem kategorie B.
- P(e)DRO musí trvale dohlížet na provádění radiační činnosti na pracovišti držitele povolení

Společné povinnosti držitele povolení a registranta

Mimo jiné:

Držitel povolení a registrant jsou povinni oznamovat

Úřadu neprodleně každou změnu nebo událost (např. insolvenci) důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události, **zabezpečení** a nakládání s jaderným materiálem a **změnu všech skutečností rozhodných pro vydání povolení nebo provedení registrace.**

Hodnocení způsobu zajištění radiační ochrany

- posouzení optimalizace
- rozbor odchylek od běžného provozu a překročení monitorovacích úrovní
- přehled plnění povinností (lékařské prohlídky, školení, přezkoušení)
- ochranné pomůcky, hodnocení stavu zdroje
- inventura URZ, bilance spotřeby ORZ
- stav zabezpečení ZIZ
- Hodnocení havarijních cvičení
- to vše do 30. dubna

Nevyužívané zdroje

Držitel povolení, který má v držbě radionuklidový zdroj, pro který již nemá další využití, je povinen jej předat neprodleně jeho dodavateli, uznanému skladu, držiteli povolení k nakládání s radioaktivním odpadem nebo jinému oprávněnému uživateli.

- Je povinen trvale zajistit finanční prostředky k bezpečnému ukončení tohoto nakládání (insolvence).
- DP, který má v držbě jednoduchý nebo významný radionuklidový zdroj, jehož využití nepředpokládá po dobu delší než 12 měsíců, je povinen jej předat na své náklady ke skladování do uznaného skladu.

Kontrolované pásmo

- Na pracovišti se zdrojem ionizujícího záření, kde lze předpokládat, že by efektivní dávka mohla být vyšší než 6 mSv ročně nebo že by ekvivalentní dávka mohla být vyšší než tři desetiny limitu pro radiačního pracovníka pro kůži anebo končetiny nebo 15 mSv pro oční čočku, je držitel povolení podle § 9 odst. 2 písm. b) a f) povinen vymezit kontrolované pásmo, dokumentovat jeho provoz a zajistit radiační ochranu fyzické osoby do něj vstupující.
- Změna limitu pro radiační pracovníky (oční čočka 20mSv/rok)

Opuštěný zdroj

Provozovatel zařízení určeného k tavbě (hutě), shromažďování a zpracování kovového šrotu je povinen přijmout opatření k vyhledávání opuštěného zdroje a pracovníka, který může být vystaven ionizujícímu záření z opuštěného zdroje

- informovat o účincích ionizujícího záření na lidský organismus,
- poučit o tom, jak opuštěný zdroj vizuálně rozpoznat,
- poučit o opatřeních při nálezů opuštěného zdroje nebo vzniku podezření na jeho přítomnost a
- pravidelně školit o výše uvedeném

Přechodná ustanovení NAZ

- Osoby (současní držitelé povolení) podle „starého“ zákona se považují za držitele povolení ode dne nabytí účinnosti nového zákona a jsou povinni přizpůsobit své právní poměry novému zákonu, nestanoví-li zákon jinak.
T: do jednoho roku, jde-li o činnosti v rámci expozičních situací.
- Byla-li dřívější povolení vydána na dobu určitou, platí po dobu, na kterou byla vydána, nejdéle však na dobu 10 let.
- Byla-li dřívější povolení vydána na dobu neurčitou, pozbývají platnosti uplynutím 10 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona tj. do konce roku 2026?

Přechodná ustanovení

- Rozhodnutí o schválení dokumentace platí po dobu platnosti povolení, k němuž se dokumentace vztahuje. Rozhodnutí o schválení změn dokumentace pozbývají platnosti společně s rozhodnutím o schválení dokumentace, která byla změněna (provázanost).
- Osoby, které vykonávají činnosti na základě povolení podle zákona č. 18/1997 Sb., podléhající registraci podle nového zákona, se považují za registranty nabytím účinnosti nového zákona a jejich registrace zaniká uplynutím 5 let ode dne nabytí účinnosti nového zákona (jednoduché ZIZ – pouze vet. a zubní rtg).

Přechodná ustanovení

- Platnost oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany vydaných podle zákona č. 18/1997 Sb., skončí uplynutím původní doby platnosti, jsou-li oprávnění vydána na dobu určitou,
 - jedná se o soustavný dohled jako DO v průmyslu a lékařství a dále o přímo řídicího pracovníka v průmyslu (vydáno na 10 let).
- Nebo oprávnění zůstává v platnosti beze změny, jsou-li tato oprávnění vydána na dobu neurčitou,
 - jedná se o přímo řídicího pracovníka v lékařství.

Kontrolní činnost Úřadu

- Inspektoři Úřadu
- Pověření ke kontrole formou průkazu
- Závazné pokyny inspektora
 - do doby zjednání nápravy zakáže.....
 - přikáže zajištění...
 - ústně kontrolované osobě (záznam)
 - písemné a odůvodněné námitky do 3 dnů, nemají odkladný účinek
 - odvolání závazného pokynu

Děkuji za pozornost